

Aholi sog'lig'ini saqlashda gigiyena ta'limining o'rni

Saxibova Go'zaloy Alisher qizi

Andijon davlat tibbiyot instituti, Ijtimoiy gigiyena va sog'liqni saqlashni boshqarish
kafedrası assistenti

Umurzakova Muattar Rustamjonovna

Andijon davlat tibbiyot instituti, Ijtimoiy gigiyena va sog'liqni saqlashni boshqarish
kafedrası assistenti

Hasanova Shoiraxon Abdujabborovna

Andijon davlat tibbiyot instituti, Ijtimoiy gigiyena va sog'liqni saqlashni boshqarish
kafedrası katta o'qituvchisi

Annotatsiya: Maqolada aholining sog'lig'ini saqlashda gigiyena ta'limining o'rni va uning ijtimoiy-iqtisodiy, pedagogik hamda sog'liqni saqlash tizimidagi ahamiyati har tomonlama tahlil qilingan. Ilmiy izlanish davomida O'zbekiston aholisi orasida gigiyenik savodxonlik, sog'liq madaniyati va gigiyenik odatlarning shakllanish darajasi statistik, sotsiologik hamda eksperimental usullar orqali o'rganildi. Tadqiqotda zamonaviy ta'lim texnologiyalarining gigiyena madaniyatini oshirishdagi roli, oilaviy va jamoaviy gigiyena targ'iboti samaradorligi va xalqaro tajribalarni milliy sharoitga integratsiyalash muhim ilmiy asosda yoritilgan. Shuningdek, maqolada gigiyena ta'limini takomillashtirish bo'yicha aniq takliflar ishlab chiqilib, sog'liqni saqlashning profilaktik yo'nalishiga zamonaviy yondashuvlar asosida ilmiy xulosa berilgan.

Kalit so'zlar: gigiyena ta'limi, sog'liqni saqlash, sog'lom turmush tarzi, sanitariya-gigiyenik madaniyat, profilaktika, sog'liq madaniyati, jamiyat salomatligi, tibbiy savodxonlik, axborot texnologiyalari, ta'lim tizimi, gigiyenik odatlar, xalqaro tajriba, sog'liqni muhofaza qilish.

Sog'lom jamiyat — bu har qanday taraqqiyotning asosi, xalq farovonligining kafolati va barqaror rivojlanishning muhim omilidir. Shu nuqtayi nazardan qaraganda, aholining sog'lig'ini muhofaza qilish masalasi davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri bo'lib, bu yo'nalishda tizimli yondashuv, ilmiy asoslangan chora-tadbirlar va keng qamrovli profilaktik ishlar muhim ahamiyat kasb etadi. Ayni vaqtda, sog'lom turmush tarzini shakllantirish va mustahkamlash, kasalliklarning oldini olish, salomatlik madaniyatini yuksaltirish kabi vazifalarni amalga oshirishda gigiyena ta'limining tutgan o'rni beqiyosdir. Gigiyena – bu faqat tibbiy fan emas, balki u inson faoliyatining barcha sohalariga, ayniqsa kundalik hayot tarziga uzviy bog'liq bo'lgan ko'p qirrali ilmiy soha bo'lib, uning asosiy vazifasi salomatlikni saqlash, hayot sifatini yaxshilash va kasalliklarni erta bosqichda aniqlab, ularning keng tarqalishining oldini olishdan iboratdir. Bugungi globallashtirish va urbanizatsiya sharoitida sanitariya-gigiyenik bilimlarning yetishmasligi, hayot tarzining salbiy o'zgarishi, ekologik omillar, oziq-ovqat xavfsizligi va psixologik bosim kabi omillar odamlarning sog'lig'iga tobora ko'proq tahdid solmoqda. Shu boisdan ham aholiga, ayniqsa yosh

avlodga gigiyena ta'limini tizimli ravishda berish, ularni gigiyenik madaniyatga o'rgatish, gigiyena bilimlarini zamonaviy ilm-fan yutuqlari asosida chuqurlashtirish muhim masalalardan biridir. Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti (JSST) ma'lumotlariga ko'ra, aholining salomatlik darajasi 50–60 foiz holatlarda ularning yashash muhitiga, turmush tarziga va gigiyenik odatlariga bog'liq bo'lib, bu ko'rsatkich tibbiy xizmat ko'rsatish darajasiga nisbatan ancha ustun turadi. Shuningdek, turli tadqiqotlar natijalari shuni ko'rsatmoqdaki, gigiyenaga oid bilim va ko'nikmalar aholining o'z salomatligiga nisbatan ongli yondashuvini shakllantirib, sog'liqni saqlash tizimidagi yuklamani kamaytiradi, profilaktik tadbirlarning samaradorligini oshiradi hamda davolashga ketadigan mablag'larni tejaydi. Respublikamizda sog'liqni saqlash tizimini isloh qilish, aholiga sifatli tibbiy xizmat ko'rsatish va sog'lom turmush tarzini targ'ib qilish borasida keng ko'lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Xususan, O'zbekiston Respublikasining "Aholi salomatligini saqlash to'g'risida"gi Qonuni, Prezident farmon va qarorlarida ham gigiyena madaniyatini shakllantirishga alohida e'tibor qaratilgan bo'lib, bu yo'nalishda sog'liqni saqlash, xalq ta'limi, oliy ta'lim, mahalla tizimi va ommaviy axborot vositalari o'zaro integratsiyalashgan holda faoliyat olib bormoqda. Gigiyena ta'limi mazmunan nafaqat kasalliklarning oldini olishga, balki sog'liqni saqlashda mustaqil qaror qabul qila oladigan ongli fuqarolarni tarbiyalashga xizmat qiladi. Ayniqsa, pandemiya davridagi global tajribalar shuni ko'rsatdiki, gigiyena qoidalariga amal qilgan jamiyatlarda kasalliklar tezroq jilovlangan, axborot savodxonligi yuqori bo'lgan aholi esa o'z sog'lig'i va atrofdagilarning salomatligi uchun mas'uliyatni chuqurroq his qilgan. Gigiyena ta'limining samarali olib borilishi uchun esa, uni uzluksiz, tizimli, yoshga mos, interaktiv va amaliy yo'nalishda tashkil qilish, fan, texnologiya va ijtimoiy psixologiya yutuqlaridan keng foydalanish zarur. Masalan, maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarni shaxsiy gigiyena qoidalariga o'rgatish, maktablarda esa gigiyenaga oid nazariy bilimlarni kundalik hayotga tatbiq qilish, oliy ta'limda esa sanitariya-gigiyena va sog'liqni saqlashni o'rgatuvchi fanlarni zamonaviy metodikalar asosida o'qitish orqali sog'lom jamiyat asoslari mustahkamlanadi. Shu o'rinda, gigiyena ta'limini faqatgina ta'lim tizimi bilan cheklab qo'yish mumkin emas. Uni butun jamiyatning ongli harakatiga aylantirish, har bir fuqaroning o'z sog'lig'i uchun javobgarligini kuchaytirish, davlat va jamoat tashkilotlari, diniy idoralar, tibbiy muassasalar, nodavlat notijorat tashkilotlari va OAV bilan hamkorlikda ommaviy gigiyena madaniyatini shakllantirish zamonaviy jamiyat oldidagi dolzarb vazifalardan biridir. Shu sababli ham gigiyena ta'limi hozirgi davrda nafaqat sog'liqni saqlash tizimining muhim komponenti, balki butun ijtimoiy taraqqiyotning ajralmas qismiga aylanib bormoqda. Ushbu maqolada aholining sog'lig'ini saqlashda gigiyena ta'limining ilmiy-nazariy asoslari, zamonaviy yondashuvlari, xalqaro tajribalari va amaliyotdagi muhim jihatlari chuqur tahlil qilinadi, mavjud muammolar va ularni bartaraf etish yo'llari ilmiy asosda bayon etiladi.

Mazkur tadqiqotning metodologik asoslari sifatida sog'liqni saqlash, gigiyena, ta'lim nazariyasi, pedagogika, sotsiologiya, psixologiya, ekologiya va tibbiyot sohalaridagi zamonaviy ilmiy yondashuvlar o'rganildi va tahlil qilindi. Ushbu metodologik platforma orqali gigiyena ta'limining samaradorligini aniqlash, aholining sog'liq madaniyati bilan bog'liq bilim, ko'nikma va munosabatlarini o'rganish, shuningdek, gigiyenik odatlarning shakllanishiga ta'sir etuvchi ijtimoiy-iqtisodiy va

madaniy omillarni chuqur tahlil qilish imkoniyati yaratildi. Tadqiqot davomida tizimli yondashuv metodidan keng foydalanildi, ya'ni gigiyena ta'limining barcha bosqichlari – maktabgacha, umumiy o'rta, oliy ta'lim va doimiy ta'lim doirasida olib borilayotgan faoliyatlar o'zaro bog'liqlikda, uzviylikda o'rganildi. Shu bilan birga, holat tahlili (case-study), so'rovnoma (anketaviy) tadqiqotlari, yarim strukturalashtirilgan suhbatlar, kontent tahlil va pedagogik kuzatuv metodlari ham qo'llanildi. So'rovnomalar O'zbekistonning turli viloyatlarida yashovchi 1200 nafar fuqaro (har xil yosh, jins, kasb va ijtimoiy qatlam vakillari) o'rtasida o'tkazildi. Ular orqali jamiyatdagi gigiyenik ong darajasi, gigiyena ta'limi bilan qamrab olinganlik, sog'liqni saqlashga bo'lgan munosabat va gigiyenik odatlarning holati aniqlashtirildi. Shuningdek, 60 nafar pedagog, 35 nafar oilaviy shifokor, 20 nafar gigiyena bo'yicha mutaxassis bilan chuqurlashtirilgan suhbatlar tashkil etilib, mavjud amaliy tajribalar, muammolar va takliflar yig'ildi. Natijalar matematik-statistik usullar yordamida qayta ishlanib, foizli tahlil, o'rtacha ko'rsatkichlar, variatsiya koeffitsiyentlari asosida umumlashtirildi. Shuningdek, sotsiometrik yondashuv asosida aholining gigiyena bilimlari va ularga amal qilish darajasi o'zaro solishtirildi. Tadqiqotda gigiyena ta'limi samaradorligini o'lchash uchun mo'ljallangan maxsus indikatorlar ishlab chiqildi: 1) gigiyena haqidagi bilimlar darajasi, 2) gigiyenik odatlar soni va turi, 3) shaxsiy va oilaviy gigiyenaga e'tibor, 4) gigiyenaga oid axborot manbalarining sifati va ta'siri, 5) sog'lom turmush tarzini olib borish motivatsiyasi. Ushbu indikatorlar orqali respondentlarning gigiyenik madaniyati indeksini (GMI) shakllantirishga erishildi. GMI ko'rsatkichlari maktab o'quvchilari, talaba yoshlar, ishchi-xodimlar va pensionerlar guruhlari kesimida tahlil qilindi. Yana bir metodologik yondashuv sifatida transdisiplinar tadqiqot uslubidan foydalanildi, ya'ni sog'liqni saqlash masalasi nafaqat tibbiyot va gigiyena kontekstida, balki ta'lim, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, jamiyatshunoslik va madaniyatshunoslik kontekstlarida ham ko'rib chiqildi. Bu esa muammoni ko'p qirrali yoritish va aniqlangan muammolarni kompleks hal etish imkonini berdi. Tadqiqotda gigiyena ta'limining ta'sirini baholash uchun tajriba-sinov ishlari ham olib borildi. Jumladan, ikki xil tajriba guruhi shakllantirildi: birinchi guruhga interaktiv gigiyena mashg'ulotlari, amaliy seminarlar, gigiyenaga oid mobil ilovalar orqali ta'lim berildi, ikkinchi (nazorat) guruhga esa an'anaviy shaklda umumiy sog'liqni saqlash ma'lumotlari berildi. 3 oy davom etgan eksperimentdan so'ng har ikki guruhning gigiyena bilimlari, odatlari va sog'liqni saqlashga bo'lgan yondashuvi baholandi. Tajriba natijalariga ko'ra, interaktiv va innovatsion yondashuvlar bilan ta'lim olgan guruhda gigiyena madaniyati 47 foizga, kasalliklar bo'yicha murojaatlar esa 18 foizga kamayganligi kuzatildi. Ushbu holat gigiyena ta'limining amaliy samaradorligini aniq ko'rsatib beradi. Bundan tashqari, xalqaro tajribalarga ham tayanildi: Finlandiya, Yaponiya, Germaniya va Janubiy Koreya davlatlarining gigiyena ta'limiga oid modellar o'rganilib, ularning afzalliklari mahalliy sharoitga adaptatsiya qilindi. Tadqiqotda ilg'or xorijiy metodikalar – masalan, "School Hygiene Index", "Community Sanitation Awareness Score" kabi mezonlardan ham foydalanilib, mahalliy sharoitda ularning moslashtirilgan variantlari ishlab chiqildi. Ma'lumotlar tahlilida SPSS, NVivo va Excel dasturiy vositalaridan foydalanildi. Ilmiy izlanish davomida gigiyena ta'limining aholi salomatligi bilan bevosita bog'liqligini ko'rsatuvchi muhim ilmiy xulosalar ishlab chiqildi. Jumladan, gigiyena ta'limi

to'g'ridan to'g'ri epidemiologik holatga, psixologik barqarorlikka, mehnat unumdorligiga va ijtimoiy moslashuvchanlikka ta'sir qilishi aniqlangan. Shu o'rinda, metodologik asos sifatida gigiyena ta'limini barqaror rivojlanish maqsadlari (BRM) bilan integratsiyalash, xususan BRM-3 (Sog'liq va farovonlik), BRM-4 (Sifatli ta'lim) va BRM-6 (Toza suv va sanitariya) bilan bevosita aloqadorligi e'tiborga olindi. Xulosa qilib aytganda, tadqiqotda qo'llanilgan metodlar va usullar aholining gigiyena madaniyatini chuqur o'rganishga, muammolarni aniqlashga va ularni yechishga qaratilgan aniq takliflar ishlab chiqishga ilmiy asos bo'lib xizmat qildi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, gigiyena ta'limi aholining sog'liq madaniyatini shakllantirishda hal qiluvchi omil bo'lib, u jamiyatda sog'lom turmush tarzini qaror toptirish, kasalliklarning oldini olish, sanitariya-gigiyenik bilim va ko'nikmalarni mustahkamlashda bevosita ta'sir kuchiga ega. O'zbekiston bo'yicha o'tkazilgan keng ko'lamli sotsiologik so'rovnomalar, tajriba-sinov ishlari va ekspert suhbatlari asosida aniqlanishicha, respondentlarning 63 foizi gigiyena qoidalariga to'liq amal qilmasligini tan olgan, 29 foizi gigiyena ta'limiga hech qachon jalb etilmagan, 8 foizi esa faqat maktab davridagina ushbu bilimlarni olganini bildirgan. Bunday holat gigiyena ta'limining uzluksizligi va tizimliliigi yetarli darajada ta'minlanmayotganligini ko'rsatadi. Shu bilan birga, tadqiqotning tajriba guruhi doirasida o'tkazilgan 3 oylik interaktiv mashg'ulotlar va gigiyenaga oid innovatsion yondashuvlar asosida olib borilgan pedagogik eksperimentlar shuni ko'rsatdiki, gigiyena bo'yicha doimiy, amaliy va yoshga moslashtirilgan ta'lim samarasi yuqori bo'ladi. Tajriba guruhidagi ishtirokchilarning gigiyena madaniyati indeksi (GMI) 68 foizdan 92 foizgacha oshgan, kundalik hayotda amalda bajariladigan gigiyenik odatlar soni 3 tadan 7 taga yetgan, sog'lig'ini mustaqil nazorat qilishga doir o'ziga xos motivatsiya esa 51 foizdan 87 foizgacha ko'tarilgan. Ushbu natijalar gigiyena ta'limining nafaqat bilim o'zlashtirish, balki amaliy xatti-harakatga aylantirishda qanday darajada ta'sirli vosita ekanligini tasdiqlaydi. Bundan tashqari, eksperimental guruh a'zolarida tibbiyot muassasalariga murojaat qilish holatlari 18 foizga qisqargan, o'z sog'lig'iga mas'uliyatli yondashuv esa 2 barobarga ortgan. Mazkur natijalar gigiyena ta'limining sog'liqni saqlash tizimiga yuklamani kamaytirish, davolashga ketadigan xarajatlarni iqtisod qilish, profilaktik chora-tadbirlarni kuchaytirish imkonini berishini ko'rsatadi. Shu o'rinda ta'kidlash kerakki, gigiyena ta'limining samaradorligi ijtimoiy-iqtisodiy omillarga, axborot manbalarining ishonchliligiga, ta'lim muassasalarida yetarli resurslar mavjudligiga va oilaviy gigiyena madaniyatiga bevosita bog'liqdir. So'rovnomalardan olingan ma'lumotlarga ko'ra, oila a'zolari orasida gigiyena haqida gapirish amaliyoti mavjud bo'lgan respondentlarda salomatlik darajasi yuqoriroq bo'lgan, bu esa oilaviy gigiyena ta'limining ahamiyatini ko'rsatadi. Shuningdek, gigiyenik bilimlarni taqdim etish vositalari orasida mobil ilovalar, animatsion roliklar, ijtimoiy tarmoqlar orqali uzatilgan videodarslar eng samarali vosita sifatida baholandi. Xalqaro tajribalar bilan solishtirishda ham qator muhim xulosalar chiqarildi. Masalan, Finlyandiya, Yaponiya va Janubiy Koreya tajribalarida gigiyena ta'limi bolalikdan boshlab barcha ta'lim bosqichlarida uzviy tarzda olib boriladi, bu esa ularning aholisi orasida gigiyena madaniyatining yuksak darajada shakllanganligiga sabab bo'lmoqda. O'zbekiston sharoitida esa gigiyena ta'limi ko'p hollarda faqat tibbiy muassasalar yoki maktab darajasida cheklanib qolgan. Shu sababli

ta'lim, sog'liqni saqlash, OAV va mahalla institutlari ishtirokida yagona gigiyenik ta'lim konsepsiyasini ishlab chiqish zarurati mavjud. Tadqiqot natijalari gigiyena ta'limi orqali sog'liq madaniyatini shakllantirish faqat individual darajada emas, balki ijtimoiy muhitni sog'lomlashtirish, kasalliklarning ijtimoiy-ekologik ildizlarini yo'qotish, jamiyatda sog'lom hayot falsafasini qaror toptirishda ham hal qiluvchi rol o'ynashini ko'rsatmoqda. Ilmiy nuqtayi nazardan olib qaralganda, gigiyena ta'limi orqali aholi sog'lig'ini mustahkamlashda gigiyenik odatlarning neyropsixologik asoslari, motivatsion-axloqiy asoslari va ijtimoiy normativlari chuqur o'rganilishi lozim. Shuningdek, gigiyena madaniyatini o'lchash uchun aniq indikator va indekslar tizimini yaratish, har yili monitoring olib borish va bu boradagi davlat dasturlariga gigiyena ta'limi komponentlarini kiritish zarur. YuNESKO, JSST va UNICEF tomonidan tavsiya etilgan gigiyena ta'limi strategiyalarining milliy ta'lim tizimiga integratsiyalashuvi ham dolzarb vazifalardan biridir. Natijalardan kelib chiqqan holda shuni aytish mumkinki, gigiyena ta'limi bir martalik emas, balki uzluksiz, bosqichma-bosqich, yoshga va ijtimoiy guruhlariga moslashtirilgan ko'rinishda amalga oshirilgandagina sog'liqni saqlashda real ijobiy natijalarga olib keladi. Muhokama davomida aniqlanganki, sog'liqni saqlashning zamonaviy paradigmasi — bu faqat davolashga asoslanmagan, balki profilaktikaga, salomatlikni mustahkamlashga va ongli tanlovga asoslangan yondashuv bo'lib, uning markazida gigiyena ta'limi turadi. Shu boisdan ham gigiyena ta'limi strategik milliy dastur darajasiga ko'tarilishi, uning ilmiy-nazariy asoslari yanada boyitilishi va amaliyotga joriy etilishi zarur. O'rganilgan barcha natijalar shuni ko'rsatmoqdaki, gigiyena ta'limi bugungi global sog'liq muammolari fonida aholi salomatligini saqlashda eng arzon, samarali va barqaror vositalardan biridir.

Yuqoridagi ilmiy tahlillar, tajriba va kuzatuvlar natijasida aniqlanganki, aholining sog'lig'ini saqlashda gigiyena ta'limining tutgan o'rni strategik ahamiyatga ega bo'lib, u sog'lom jamiyatni shakllantirish, kasalliklarning oldini olish, salomatlik madaniyatini yuksaltirish va sog'liqni saqlash tizimidagi yuklamani kamaytirishda hal qiluvchi vosita bo'lib xizmat qilmoqda. Tadqiqot davomida gigiyena ta'limining to'g'ri tashkil etilishi aholining sog'liq madaniyatini oshirishda, shaxsiy va ijtimoiy gigiyenik odatlarni shakllantirishda, o'z sog'lig'iga nisbatan mas'uliyatli yondashuvni rivojlantirishda samarali natijalar berishi amaliy eksperimentlar bilan tasdiqlandi. Ayniqsa, interaktiv metodlar, zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, yoshga va ijtimoiy guruhlariga moslashtirilgan pedagogik yondashuvlar, shuningdek, oilaviy va jamiyat doirasida gigiyena madaniyatini keng targ'ib qilish orqali gigiyena ta'limining real ijtimoiy ta'siri kuchayganligi kuzatildi. Xalqaro tajribalarning sintezli tahlili ham shuni ko'rsatadiki, ilg'or davlatlarda gigiyena faqat sog'liqni saqlash tizimi masalasi emas, balki umumta'limning asosiy komponenti, fuqarolik madaniyatining ajralmas qismi sifatida qaraladi. Shunga ko'ra, O'zbekistonda ham gigiyena ta'limini umumiy strategik yondashuv asosida takomillashtirish, uning nazariy-metodologik asoslarini yanada boyitish, o'qitish mazmuni va shakllarini modernizatsiya qilish, bu boradagi monitoring va baholash tizimini takomillashtirish dolzarb ahamiyat kasb etadi. Ilmiy tadqiqotlar asosida quyidagi asosiy xulosalar va takliflar ishlab chiqildi: birinchidan, gigiyena ta'limi uzluksiz ta'lim tizimining barcha bosqichlariga kiritilishi, ya'ni maktabgacha ta'limdan to'liq ta'limgacha bo'lgan davrda mazmunan, shaklan

va metodik jihatdan uyg'unlashtirilgan o'quv dasturlari asosida o'rgatilishi zarur; ikkinchidan, gigiyena ta'limini mustaqil fan sifatida shakllantirish, uni pedagogika, psixologiya va sog'liqni saqlash sohalarining uzviy integratsiyasi orqali chuqurlashtirish, yangi o'quv qo'llanmalari, metodik tavsiyalar, elektron platformalar va mobil ilovalarni ishlab chiqish lozim; uchinchidan, mahalla, oila, ta'lim muassasalari va sog'liqni saqlash tizimi o'rtasida gigiyena bo'yicha ijtimoiy hamkorlik mexanizmlarini yaratish, bu borada ijtimoiy reklama, axborot texnologiyalari va jamoaviy tadbirlar orqali ommaviy gigiyena madaniyatini shakllantirishga erishish kerak; to'rtinchidan, gigiyena ta'limi samaradorligini muntazam monitoring qilish uchun sog'liq madaniyati indeksi (SMI), gigiyena madaniyati darajasi (GMD) kabi maxsus indikatorlar joriy etilishi, har yili ularni o'lchash orqali milliy gigiyenik savodxonlik darajasini aniqlab borish kerak; beshinchidan, gigiyenik ta'limda sog'lom turmush tarziga oid kontentlarni ishlab chiqishda madaniy, diniy va milliy qadriyatlarni hisobga olish, shuningdek yoshlar va o'smirlar uchun psixologik moslashuvchanlikni ta'minlovchi kommunikativ metodikalarni keng qo'llash muhimdir; oltinchidan, davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida gigiyena ta'limini ilgari suruvchi alohida milliy dastur qabul qilinishi, unda barcha manfaatdor tomonlar ishtirokida uzviy faoliyat olib borilishi kerak; yettinchidan, har bir ta'lim muassasasida gigiyena ta'limi bo'yicha mas'ul mutaxassis tayinlash, ularning malakasini oshirish va pedagogik innovatsiyalar bilan qurollantirish zarur; sakkizinchidan, aholining turli qatlamlari uchun maxsus modullar va moslashtirilgan gigiyena darsliklarini yaratish, shu jumladan nogironligi bo'lgan shaxslar, keksa yoshdagilar va ijtimoiy zaif guruhlar uchun gigiyenik axborotlarning yetkazilish kanallarini diversifikatsiyalash talab etiladi; to'qqizinchidan, tibbiy xizmat ko'rsatish tizimida gigiyena ta'limi profilaktik xizmatlarning asosiy komponenti sifatida qaralishi, oilaviy shifokorlar va patronaj hamshiralar orqali aholi bilan bevosita ishlashda gigiyena madaniyati targ'ibotiga alohida e'tibor qaratilishi lozim; o'ninchidan, O'zbekiston Respublikasining barqaror rivojlanish maqsadlariga (BRM) erishish strategiyasida gigiyena ta'limi alohida yo'nalish sifatida ajratilishi, BRM-3 va BRM-4 maqsadlariga erishishda gigiyenik ta'limning beqiyos ahamiyatga egaligi asoslanishi kerak. Shunday qilib, tadqiqot asosida aniqlangan ilmiy xulosalar va ishlab chiqilgan takliflar aholining sog'lig'ini saqlashda gigiyena ta'limining ijtimoiy, pedagogik, tibbiy, psixologik va madaniy jihatlardagi o'rni va ahamiyatini har tomonlama ochib beradi, bu esa davlat siyosatining sog'liqni saqlash sohasidagi istiqbolli rejalari, sog'lom jamiyat qurish g'oyasi va sog'lom avlodni tarbiyalash konsepsiyasi bilan mushtarakdir. Ushbu ilmiy asoslangan tavsiyalar orqali nafaqat sog'liqni saqlash tizimi samaradorligi ortadi, balki ijtimoiy barqarorlik, iqtisodiy unumdorlik va ekologik muvozanat ham mustahkamlanadi. Eng muhimi, gigiyena ta'limi orqali salomatlikni saqlash borasidagi jamiyatning umumiy mas'uliyati shakllanib, sog'lom turmush tarzi har bir fuqaroning kundalik odatiga aylanishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Muminova, N., Qodirova, G., Tillaboyeva, F., Abdullayeva, N., & Turaxodjayeva, M. (2025). RUS TILI DARSLARINI TASHKIL ETISHDAGI MUAMMO VA KAMCHILIKLAR: SAMARALI TIL O'RGATISH YO'LIDAGI TO'SIQLARNI BARTARAF ETISH. *Empowerment of youth intellectual success (EYIS)*, 2(3), 17-20.

Muminova, N., Qodirova, G., Tillaboyeva, F., Abdullayeva, N., & Turaxodjayeva, M. (2025). INGLIZ TILI DARSLARINI O‘QITISHDA INTERFAOL USULLARNING SAMARADORLIGI. *Empowerment of youth intellectual success (EYIS)*, 2(3), 8-1